

Valtiovarainvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2022 kolmanneksi lisätalousarvioksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2022 kolmanneksi lisätalousarvioksi (HE 121/2022 vp): Asia on saapunut valtiovarainvaliokuntaan mietinnön antamista varten. Asia on lisäksi lähetetty talousvaliokuntaan lausunnon antamista varten.

Lausunto

Asiasta on annettu seuraava lausunto:
- talousvaliokunta TaVL 34/2022 vp

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Tausta

Venäjän aloittaman hyökkäyssodan seurauksena sähkömarkkinoiden toiminta on ajautunut vuoden 2022 kuluessa poikkeukselliseen tilanteeseen. Energian hinnan kohoamisen ohella sähkön-tuotantoon johdannaistuotteilla suojaavien toimijoiden vakuusvaateet ja johdannaiskaupan selvitykseen tarvittava käyttöpääoma pörssissä ovat nousseet nopeasti korkealle tasolle. Vaateiden edelleen kasvaessa uhkana on sähköntuottajien ajautuminen likviditeettikriisiin.

Tästä syystä vuoden 2022 kolmannessa lisätalousarvioesityksessä ehdotetaan yhteensä enintään 10 mrd. euron valtuutta sekä määrärahaa sähkön johdannaismarkkinoilla toimiville sähköä tuottaville yrityksille. Valtion laina- ja takausohjelman tarkoituksena on turvata sähkömarkkinoiden ja yhteiskunnan toimivuuden sekä huoltovarmuuden kannalta keskeisten yritysten maksuvalmius ja toimintakyky kaikissa tilanteissa.

Hallituksen esitys lisää valtion nettolainanoton tarvetta 10 mrd. eurolla. Valtion nettolainanotoksi vuonna 2022 arvioidaan noin 18,9 mrd. euroa. Kyse on siten merkittäviin lainanmyöntötarpeisiin varautumisesta. Kuluvana vuonna myönnettävien lainojen määrän arviointiin liittyy kuitenkin huomattavaa epävarmuutta ja valtion alijäämän kasvu riippuu siitä, joudutaanko lainavaltuutteen turvautumaan.

Valiokunnan mietintö VaVM 18/2022 vp Perustelut

Laina- ja takausohjelma

Valtiovarainvaliokunta pitää esitystä tässä tilanteessa perusteltuna ja tarkoituksenmukaisena ja puoltaa sen hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Vuoden 2022 kuluessa sekä sähkön ja kaasun markkinahinnat että tulevaisuuden odotuksia heijastavat johdannaismarkkinat ovat kohonneet merkittävästi. Sähköntuotantoon johdannaistuotteilla suojaavien toimijoiden vakuusvaateet ja johdannaiskaupan selvitykseen tarvittava käyttöpääomamäärä ovat nousseet poikkeuksellisen korkealle tasolle. Näiden tasojen edelleen kasvaessa on uhkana sähköntuottajien ajautuminen likviditeettikriisiin. Esille on tuotu myös mahdollisuus yhtiöiden maksukyvyttömyyteen ja sen heijastusvaikutukset muiden markkinapaikalla toimivien vastuisiin. Vakuusvaatimusten suuri kasvu on johtanut myös johdannaissopimusten sulkemiseen ja kahdenvälisiin sopimuksiin, mikä voi osaltaan aiheuttaa systeimiriskiä markkinaan, jos vastapuoliriskit realisoituvat. Tällainen kehitys ei ole myöskään finanssialan sääntelyn näkökulmasta toivottavaa, sillä sääntelyllä on pyritty nimenomaan saamaan johdannaiskauppaa pörssiin ja keskusvastapuoliselvityksen piiriin.

Johdannaismarkkinasuojaukset ovat puhtaasti finanssituotteita, ja kyse olisi johdannaissopimusten lisääntyneiden vakuusvaatimusten aiheuttamasta likviditeettitarpeen turvaamisesta. Sähköyhtiöt itsessään ovat pääsääntöisesti vakavaraisia ja niiden toiminta kannattavaa. Sähkön johdannaismarkkinoilla edellytettävien vakuuksien määrät voivat tämänhetkisessä poikkeustilanteessa nousta kuitenkin yksittäisille energiayhtiöille niin korkeiksi, että riittävän rahoituksen saaminen pankeilta ei olisi mahdollista. Esimerkiksi EU:n vakavaraisuusasetus, joka sääntelee suomalaisten pankkien vakavaraisuusvaatimuksia, voi rajoittaa pankkien mahdollisuutta rahoittaa energiayhtiöitä niiden likviditeettitarpeen turvaamiseksi.

Valtiovarainvaliokunta korostaa talousvaliokunnan tavoin lisätalousarvion poikkeuksellisuutta ja suurta kokoluokkaa. Mittavaan järjestelyyn liittyvän riskin täysimääräisen toteutumisen todennäköisyyttä rajaa kyseessä olevien yritysten oma sähköntuotanto. Talousvaliokunta on lausunnossaan kiinnittänyt huomiota myös likviditeettirahoituksen riskeihin: johdannaismarkkinan hinnanmuodostuksen arvaamattomuuden vuoksi likviditeettitarpeet voivat kasvaa nopeasti nyt arvioitua suuremmiksi riippumatta yritysten tai valtion toimista. Mahdollista myös on, että esitetyn laina- ja takausohjelman riittävyys tulee jatkossa uudelleen arvioitavaksi.

Lainojen ja takausten myöntäminen olisi harkinnanvaraista. Niitä voitaisiin myöntää sähkönsopimuksien suojaamisessa käytettävien johdannaissopimusten lisääntyneiden vakuusvaatimusten aiheuttaman likviditeettitarpeen turvaamiseksi Suomen kannalta keskeisille toimijoille, joilla on omia voimalaitoksia tai omistusosuuksia noin 100 MW:n sähköntuotantotehon edestä, tai yhtiöille, joiden toiminnan jatkuminen on yhteiskunnan toiminnan kannalta kriittistä. Laina- ja takausohjelma olisi voimassa vuoden 2023 loppuun saakka, ja lainojen ja takausten kestoaika olisi enintään kaksi vuotta. Lainoista perittäisiin markkinaehtoinen korko ja takauksista markkinaehtoinen maksu.

Laina- ja takausohjelman toteuttaminen pohjautuu lakiin valtion lainanannosta sekä valtiontakauksesta ja valtiontakauusta (449/1988), ja sen toteuttamiseen tarvitaan eduskunnan suostumus, jota haetaan käsittelyssä olevalla hallituksen esityksellä. Eduskunnan suostumuksen jälkeen eh-

Valiokunnan mietintö VaVM 18/2022 vp Perustelut

doista tullaan päättämään tapauskohtaisesti valtioneuvoston päätöksellä. Tältä osin valiokunta viittaa saamaansa talouspoliittisen ministerivaliokunnan muistioon 4.9.2022.

Kuten talousvaliokunta myös valtiovarainvaliokunta korostaa valtion myöntämän lainoituksen ja takauksen viimesijaisuutta. Sääntelyn tulee ohjata ensisijaisesti hankkimaan rahoitusta markkinoilta. Merkitystä on tällöin erityisesti tiukoilla lainaehdoilla. Valtion lainoituksen ja valtiontaakausten tulee olla viimesijainen keino, jolla varmistetaan energiayhtiöiden toimintakyky yli poikkeustilanteen ja turvataan markkinoiden toiminta.

Ehdotuksen mukaan laina- ja takausohjelma myönnettäisiin pääsääntöisesti turvaavin vakuuksin ja vain poikkeuksellisesti vakuutta tai vastavakuutta vaatimatta. Järjestelyn kokoluokka valtiontalouden kannalta ja myös johdannaismarkkinoihin ja likviditeettirahoitukseen liittyvä riski huomioon ottaen valiokunta korostaa vaadittavien turvaavien vakuuksien tärkeyttä ja vakuudettoman järjestelyn tiukasti tulkittua poikkeusluonnetta.

Kuten talousvaliokunta myös valtiovarainvaliokunta korostaa tarvetta varmistaa rahoituksen myöntämisen yhteensopivuus EU:n valtioneuvoston sääntelyn kanssa.

Jatkotoimet

Kuten edellä on todettu, nyt ehdotettu järjestely on tässä tilanteessa perusteltu sähkömarkkinoiden toiminnan vakauttamiseksi. On myös myönteistä, että hallituksen esitys on jo itsessään vakuuttanut markkinoita. Julkisen talouden ja yhteiskunnan toimintakyvyn turvaamiseksi on kuitenkin löydettävä ratkaisuja, joilla puututaan ongelman taustalla oleviin tekijöihin ja vältetään vastaavanlaiset ongelmatilanteet.

Koska energiamarkkinat toimivat ylikansallisesti, energiamarkkinoiden vakauttaminen edellyttää koko unionin alueella tehtäviä toimia. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan EU-tasolla esillä ovat olleet mm. ylisuuriin voittoihin puuttuminen (windfall-verot), kaasun ja sähkön hintojen irtikytkentä toisistaan sekä sähkön tukkumarkkinoiden hintakatto.

Valtiovarainvaliokunta korostaa erityisesti sähkön hintakattoa koskevien ratkaisujen tärkeyttä, sillä valiokunnan asiantuntijakuulemisessa EU-tason hintakaton alentamisen on arvioitu pureutuvan nimenomaan ongelman ytimeen. Sen on myös arvioitu palauttavan kaupankäynnin johdannaispörssissä ennalleen ja laskevan johdannaisten hintaa. Tämä poistaisi tai ainakin vähentäisi tuntuvasti yhtiöille annettavien lainojen tarvetta ja näin myös valtion riskien konkretisoitumista. Myös energiamarkkinan systeemiriskiä on pyrittävä pienentämään, minkä lisäksi on tarvetta arvioida johdannaismarkkinoiden sääntöjä, erityisesti sähköyhtiöiltä vaadittavien vakuuksien osalta. Samalla on kuitenkin huolehdittava siitä, etteivät riskit siirry energiamarkkinoilta pankkisektorille. Talousvaliokunnan tavoin valtiovarainvaliokunta pitää niin ikään tärkeänä jäsenvaltioiden energiamarkkinoiden erityispiirteiden ja eri tuotantomuotojen sekä Suomen kansallisten intressien huomioon ottamista.

Valtiovarainvaliokunta painottaa hallituksen aktiivisia ja ennakoivia toimia EU:n päätöksenteossa ja pitää tärkeänä, että ratkaisut pyritään tekemään nopealla aikataululla ja että ne ovat mahdollisimman tarkkarajaisia ja määräaikaista. Mikäli EU-tason toimet eivät ole riittäviä, hallituksella

Valiokunnan mietintö VaVM 18/2022 vp

on oltava valmiutta kansallisella tasolla toteutettaviin toimenpiteisiin, joilla turvataan sähkömarkkinoiden toimivuus ja kohtuuhintaisen energian saatavuus myös kotitalouksille kaikissa olosuhteissa.

Kuten talousvaliokunta toteaa, energiamarkkinoiden hintamekanismiin ja johdannaismarkkinoihin liittyvät toimet edellyttävät rinnalleen energian tuotantokapasiteetin kasvattamista sekä kustannustehokkaasti ja oikeudenmukaisesti eri sähkönkäyttäjryhmille kohdistettuja energiansäästötoimia. Myös kaikki olemassa oleva sähkön tuotantokapasiteetti tulee pyrkiä pitämään käytössä sähkön saatavuuden turvaamiseksi. Valtiovarainvaliokunta korostaa lisäksi Pohjoismaiden välisen riittävän sähkönsiirtokapasiteetin tärkeyttä.

Samalla on tärkeää, että valitut toimet edistävät mahdollisimman tehokkaasti vihreää siirtymää ja nopeuttavat aidosti puhtaan sähkötuotannon tuntuvaa lisäystä Suomessa. Valiokunta pitää tarpeellisena puhdasta energiaa tuottavien investointien lupakäsittelyn nopeuttamista hyvin toimivalla tavalla.

Valiokunta kiinnittää huomiota myös kuntien asemaan, sillä sähkömarkkinoiden ongelmat heijastuvat vahvasti etenkin niihin kuntiin, jotka ovat omistajina energiayhtiöissä. On siksi tärkeää, että Kuntarahoitus pystyy vastaamaan kuntasektorin nopeasti kasvaviin rahoitustarpeisiin ja vahvistamaan energiayhtiöiden toimintakykyä ja Suomen huoltovarmuutta.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

MÄÄRÄRAHAT

Pääluokka 28

VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

80. Lainat sähkön johdannaismarkkinoilla toimiville yhtiöille (siirtomääräraha 2 v)

Valiokunta ehdottaa, että momentin nimike muutetaan kuulumaan ”Lainat ja takaukset sähkön johdannaismarkkinoilla toimiville yhtiöille”. Lisäksi valiokunta ehdottaa momentin toiseen kappaleeseen teknisluonteista korjausta, jolla täsmennetään määrärahan käyttötarkoitusta.

Momentti ja sen nimike muuttuu seuraavaksi:

80. Lainat ja takaukset sähkön johdannaismarkkinoilla toimiville yhtiöille (siirtomääräraha 2 v)

(1. kappale kuten HE 121/2022 vp)

Määrärahaa saa käyttää *valtioneuvoston päätöksellä* sähkön johdannaismarkkinoilla toimiville suomalaisen yhteiskunnan kannalta kriittisille yhtiöille niiden sähkösopimuksien suojaamisessa käytettävien johdannaissopimusten vakuusvaatimusten edellyttämän likviditeettitarpeen *turva-*

Valiokunnan mietintö VaVM 18/2022 vp

miseksi pääsääntöisesti turvaavin vakuuksin tai poikkeuksellisesti vakuutta tai vastavakuutta vaatimatta myönnettyjen lainojen ja takauksien maksamiseen (poist.).

Valtuus

(Kuten HE 121/2022 vp)

YHTEENVETO

Hallituksen esityksessä ehdotetaan määrärahoihin 10 000 000 000 euron lisäystä ja nettolainanottoon ja velanhallintaan 10 000 000 000 euron lisäystä. Ehdotettujen muutosten jälkeen olisivat kuluvaan vuoden budjetoidut tuloarviot ja määrärahat varsinainen talousarvio ja vuoden ensimmäinen, toinen ja kolmas lisätalousarvio huomioon ottaen 77 844 053 000 euroa.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Valtiovarainvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy hallituksen esitykseen HE 121/2022 vp sisältyvän ehdotuksen vuoden 2022 kolmanneksi lisätalousarvioksi edellä todetuin muutoksin.

Eduskunta päättää, että vuoden 2022 kolmatta lisätalousarviota sovelletaan 16.9.2022 alkaen.

Helsingissä 13.9.2022

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Johannes Koskinen sd
varapuheenjohtaja Arto Pirttilahti kesk
jäsen Anders Adlercreutz r
jäsen Tarja Filatov sd
jäsen Timo Heinonen kok (osittain)
jäsen Heli Järvinen vihr
jäsen Esko Kiviranta kesk
jäsen Jari Koskela ps
jäsen Katri Kulmuni kesk
jäsen Pia Lohikoski vas
jäsen Matias Marttinen kok
jäsen Sari Multala kok
jäsen Riitta Mäkinen sd
jäsen Raimo Piirainen sd
jäsen Sari Sarkomaa kok
jäsen Sami Savio ps (osittain)

Valiokunnan mietintö VaVM 18/2022 vp

jäsen Iris Suomela vihr
jäsen Ville Vähämäki ps
varajäsen Markku Eestilä kok (osittain)
varajäsen Toimi Kankaanniemi ps (osittain)
varajäsen Merja Kyllönen vas
varajäsen Lulu Ranne ps
varajäsen Veronica Rehn-Kivi r
varajäsen Janne Sankelo kok (osittain)
varajäsen Jussi Wihonen ps (osittain)

Valiokunnan sihteerinä ovat toimineet

valiokuntaneuvos Hellevi Ikävalko
valiokuntaneuvos Mari Nuutila
valiokuntaneuvos Tarja Järvinen

Valiokunnan mietintö VaVM 18/2022 vp
Vastalause 1 /ps

Vastalause 1 /ps

Perustelut

Kriisin tausta

Euroopan ja erityisesti Saksan surullinen ja sinisilmäinen luottamus Venäjän kaupan rauhaa edistävään vaikutukseen on kääntynyt pääläelle. Euroopan energiainfrastruktuurin toimivuuden riippuvuus venäläisen maakaasun saatavuudesta ja Venäjän maakaasun myyntisulku ovat räjäyttäneet sähköenergian hinnan taivasiin, ja laaja sähköpula mantereen laajuisesti uhkaa talven alla.

Tukijärjestelyn kohteena sähköyhtiöt

Esityksen kohteina ovat suomalaiset sähköntuottajat, jotka ovat lukinneet tulevaisuudessa tuottamansa sähkön etukäteen johdannaispörssissä. Nyt tämä tulevaisuuden sähköntuotannon hinta on moninkertainen. Sähköyhtiöiden on katettava tämä hintaero päivittäin siten, että markkinaosa-puolilla ei olisi niin suuria velvoitteita, etteikö niistä selviämiseen voisi luottaa. Sähköyhtiöt eivät voi siis kattaa erotusta pelkästään myöhemmin myymällä tuottamansa sähkö markkinahintaan ja tilittämällä sitten rahat pörssiin. Syynä tähän ovat yleiset johdannaisten kaupankäyntisäännöt, mutta myös yllättäviä yritysluhistumisia ehkäisemään pyrkivä EU:n EMIR-direktiivi, joka edellyttää sähköntuottajilta käteisvakuudet.

Tästä on seurannut kiusallinen ilmiö: sähköntuottajien niin meillä kuin muuallakin Euroopassa on tilitettävä johdannaispörssiin miljardeja sähköntuotannosta, josta ne saavat myyntitulonsa vuosien 2023 ja 2024 aikana. Tämä tarkoittaa, että yrityksillä on lyhytaikaisen, noin 1—2 vuoden tarve tämän vakuusvaatimuksen kattamiseksi. Kyse on yrityksille valtavista summista: esimerkiksi Fortum on myynyt vuoden 2023 tuotantonsa johdannaispörssissä 60-prosenttisesti hintaan 37 euroa/MWh, kun hinta on nyt 180 euroa/MWh. Vuonna 2021 Fortumin sähköntuotantosegmentin liikevaihto oli 2,9 miljardia euroa. Kun sähkön hinta on viisinkertaistunut, avoin tappio on siis huomattavasti vuotuista liikevaihtoa suurempi.

Julkisen sektorin rahoitusta toivotaan

Avoimien tappioiden koko huomioiden sähköyhtiöiden kyky vastata velvoitteistaan ja sijoittajien luottamus tähän kykyyn ovat alkaneet rakoilla. Samanaikaisesti EU-tasolla keskustelussa ovat muun muassa windfall-veron ja hintakaton tapaisten mekanismien käyttöönotto. Yksityisen rahoituksen saaminen on näistä syistä vaikeutunut, ja nyt yhtiöiden aloitteesta esitetään valtiolle 10 miljardin euron kokoista valtuutta myöntää lainoja sähköntuottajayrityksille.

Nyt tehdyssä esityksessä on paljon hyvää. Esitys vastaa todelliseen ongelmaan. Rahoituksen epäminen vaarantaisi suomalaisille kriittisten toimintojen eli lämmön ja sähkön tuotannon pysymisen suomalaisessa omistuksessa.

Valiokunnan mietintö VaVM 18/2022 vp
Vastalause 1 /ps

Valtion 10 miljardin lainavaltuus pitää sisällään kannatettavia ehtoja, kuten vain luototuksen rajaamisen merkittäviin sähköntuottajiin, kohtuulliseksi katsottavan korkomarginaalin, lainavarojen käyttötarkoituksen rajaamisen ja monta muutakin yksityiskohtaa.

Esityksen heikkous on ehtojen epätasaisuudessa

Esityksen heikkous on lainaehtojen ehdollisuudessa. Vaikka lainaehtoissa kerrotaan pääsääntöisesti edellytettävän vakuutta, lainoja on kuitenkin mahdollista myöntää myös ilman kunnollisia takuita, tosin korkeammalla korkomarginaalilla. Vaikka tällöin lisäehtona on panttauskielto, tämä ei yksin takaa velallisen maksukykyä kaikissa tilanteissa. Esityksen ehdoissa ei tarkemmin määritellä, miten lainapäätösten yhteydessä vakuuden vaatimisesta päätettäisiin. Vakuudettomaan lainaan liittyy velkojan näkökulmasta aina riski, että lainaa ei pystytä maksamaan kokonaan tai osittain takaisin. Ilman tietoa lainojen vakuusvaatimusten ehdoista on mahdotonta arvioida esityksen toteuttamiseen sisältyviä riskejä.

Sähköyhtiöt on turvattava, mutta valtio ei saa olla yritysten sosiaalitoimisto

Perussuomalaisten mielestä suomalaisten sähköntuottajien pelastaminen on itsestäänselvyys. Samaan aikaan valtio ei kuitenkaan voi olla yritystoiminnan viimekätinen takuumies, ja valtion väliintulon on oltava aina valtion kokonaisuutena ja veronmaksajien etua turvaava. Yksityisen sektorin taloudelliset riskit eivät kuulu julkisen sektorin katettavaksi kuin poikkeustapauksissa.

Samaan aikaan kyseiset yritykset ja niiden ongelmat ovat suurelta osin myös suomalaisten yhteistä omaisuutta. Esimerkiksi valtio on merkittävä Fortumin omistaja. Suomalaisilla eläkeyhtiöillä ja kunnilla on merkittäviä omistuksia sähköntuotantoyhtiöissä.

Kun valtio tulee väliin, yksityisten sijoittajien on kärsittävä sijoittajavastuunsa. Tämä tarkoittaa, että henkivakuutusyhtiöihin päätyvien yritysten rahoitusta vastaan rahoittajan on saatava hyvitys. On nykyisten tietojen valossa epäselvää, onko nyt valtiolle lainamarginaalin muodossa tarjottava hyvitys riittävä suhteessa niihin riskeihin, joita lainojen myöntämisestä saattaisi seurata.

Syy nykyisiin ongelmiin ei ole yhtiöiden vaan politiikan

Esityksen kohteena olevat sähköyhtiöt eivät ole ahneuksissaan pelanneet sähkökasinolla, vaan harjoittaneet normaalia, yleisesti hyväksyttyä liiketoimintansa riskejä pienentävää toimintaa. Siten sähköyhtiöitä ei voi pitää ongelmiin moraalisesti syyllisinä, vaan syylliset löytyvät sekä Venäjältä että siihen aiemmin sinisilmäisesti luottaneista tahoista.

Kyseisten yritysten rahantarve on ollut hallituksen tiedossa ainakin jo heinäkuussa 2022. Viimeistään Venäjän hyökkäyssodan alkamisen jälkeen helmikuussa 2022 ja Venäjään kohdistuneiden talouspakotteiden myötä oli syytä olettaa, että Venäjä käyttää energiamyyntiään taloudellisesti poliittisena vaikutuskanavana. Siksi näihin riskeihin olisi ollut ei pelkästään mahdollista vaan perusteltua syytä keskittyä jo aiemmin.

Perussuomalaisten näkökulmasta vaihtovelkakirjalaina tai pääomitusanti, joka olisi pienentänyt yksityisten osakkeenomistajien suhteellista omistusta valtioon verrattuna, olisi voinut olla parem-

Valiokunnan mietintö VaVM 18/2022 vp
Vastalause 1 /ps

min julkisen sektorin edut turvaava vaihtoehto, mutta sellaisen valmistelu olisi edellyttänyt järjestelyjen aloittamista ajoissa. Tämän hallitus jätti tekemättä.

Vaikka sähkökriisin oireidenkin hoitaminen on toki tärkeää, perussuomalaisten mielestä tärkeintä olisi pyrkiä ratkaisemaan itse sähkökriisiä, sillä se voi jatkua pitkään ja jatkuessaan aiheuttaa toistuvia akuutteja ongelmia.

Kannatamme tiettyjä EU-tasolla tehtäviä toimenpiteitä, kuten EMIR-direktiivin vakuusperusteiden muuttamista ja EU-tasoista kaasun hintakattoa, joka olisi riippuvainen toisiksi kalleimmasta polttoaineesta siten, että ajojärjestys polttokattiloihin ei muutu. Katsomme puolestaan, että verotusoikeus kuuluu kansalliseen päätösvaltaan. Näin ollen windfall-verojen kerääminen tuuli-, ydin- ja vesivoimasta EU-tasoisesti ei ole kannatettavaa.

Tämän johdosta perussuomalaiset ehdottavat vastalauseessaan tiettyjä muutoksia sopimusehtoihin sekä toimenpidelistaa, jolla pystyttäisiin lisäämään sähköntuotantoa ja madaltamaan sen hintaa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että hyväksytään seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 1

Eduskunta edellyttää, että lainaohjelman ehtoihin sisällytetään vakuuspakko. Jos vakuutta ei ole mahdollista järjestää, laina voidaan myöntää vain merkittävää osakeomistusta vastaan esimerkiksi sopivalla vaihtovelkakirjalainalla.

Vastalauseen lausumaehdotus 2

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee sähkön markkinahinnan alentamiseksi toimenpidekokonaisuuden, joka sisältää muun muassa Suomen hiilineutraalisuustavoitteen siirtämisen vuodesta 2035 EU:n tavoitevuoteen 2050 ja ydinvoimastrategian sisältäen muun muassa pienydinvoiman edistämisen.

Vastalauseen lausumaehdotus 3

Eduskunta edellyttää, että hallitus noudattaa eduskunnan hyväksymiä EU:n elpymisvälineen käsittelyn (VaVM 4/2021 vp — HE 260/2021 vp) yhteydessä jätettyjä lausumia, joiden mukaan Suomi ei sitoudu toimiin, jotka muokkaavat Euroopan unionia epäsymmetrisen tulonsiirtounionin suuntaan, ja että elpymisväline pysyy aidosti kertaluonteisena. Hallituksen on lisäksi EU-tasolla edistettävä päästökaupan tauottamista, päästöoikeuksien määrän lisäämistä, Fit for 55 -ilmastoesityksien hylkäämistä, EMIR-direktiivin tarkastamista, mahdollisen windfall-veron kertymän päätäntävällän säilyttämistä kansallisella tasolla sekä mahdollisen kaasun hintakaton asettamista sellaiselle tasolle, joka alentaa sähkön kuluttajahintaa, mutta ei muuta polttoaineiden ajojärjestystä.

**Valiokunnan mietintö VaVM 18/2022 vp
Vastalause 1 /ps**

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että ehdotus valtion kolmanneksi lisätalousarvioksi vuodelle 2022 hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisena ja

että edellä ehdotetut kolme lausumaa hyväksytään.

Helsingissä 13.9.2022

Ville Vähämäki ps

Sami Savio ps

Lulu Ranne ps

Jari Koskela ps

Toimi Kankaanniemi ps

Jussi Wihonen ps

Valiokunnan mietintö VaVM 18/2022 vp
Vastalause 2 /kok

Vastalause 2 /kok

Perustelut

Poikkeukselliseen laina- ja takausohjelmaan on kokoomuksen mielestä hyvät perusteet. Eduskunta ei käytännössä voi olla hyväksymättä ehdotusta, jotta sähkömarkkinoiden toiminta turvataan ja koteihin riittää sähköä ja lämpöä tulevana lämmityskautena. Samanaikaisesti kokoomus pitää välttämättömänä, että investointeja kestäviin energiantuotantomuotoihin edistetään voimakkaasti, jotta sähkömarkkinoiden toiminta pitkällä aikavälillä turvataan ja siirtymä pois fossiilisista sähköntuotantomuodoista kiihtyy.

Hallitus on antanut erillisen esityksen niin sanotusta vihreän siirtymän energiainvestointien ohituskaistasta. Kyseisessä hallituksen esityksessä ohituskaistainvestoinnit on sidottu EU:n kestävä sijoittamisen luokitteluun eli taksonomiaan, vaikka edes EU ei ole tarkoittanut taksonomiaa tähän tarkoitukseen. Hallitus on luomassa ohituskaistaan tarpeetonta byrokratiaa, joka uhkaa jopa hidastaa vihreän siirtymän tarvitsemien puhtaiden energiantuotantomuotojen investointeja. Kokoomus katsoo, että hallituksen esitys ei edesauta keskipitkällä aikavälillä irtautumista fossiilitaloudesta, ja vaatii, että lupabyrokratiaa tosiasiallisesti ja tehokkaasti kevennetään.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että hallitus toteuttaa energiainvestointeja koskevan lain vihreää siirtymää nopeuttavien investointien etusijasta lupakäsittelyssä tavalla, joka aidosti nopeuttaa puhtaan sähköntuotannon tuntuvaa lisäämistä Suomessa. Etusijamenettelyyn ei tule luoda uusia arviointikriteerejä, jotka hidastaisivat etusijamenettelyyn pääsemistä.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että ehdotus valtion kolmanneksi lisätalousarvioksi vuodelle 2022 hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisena ja

että edellä ehdotettu lausuma hyväksytään.

Valiokunnan mietintö VaVM 18/2022 vp
Vastalause 2 /kok

Helsingissä 13.9.2022

Timo Heinonen kok
Matias Marttinen kok
Sari Sarkomaa kok
Sari Multala kok
Janne Sankelo kok
Markku Eestilä kok